

*ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА
" ЛАНЕ "КУЧЕВО*

*ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ВАСПИТНО – ОБРАЗОВНОТ РАДА*

Кучево, јун 2010. године

На основу чл. 71 Закона о основама Система образовања и васпитања (" Службени гласник РС " , бр. 72 / 2009. год.) и чл. 16 и 17 Закона о предшколском васпитању и образовању (" Службени гласник РС " , бр. 18 / 2010. год.) , Правилника о општим основама предшколског програма (Просветни гласник бр. 14 / 2006.) , и члана 16 и 17 Статута Предшколске установе " Лане " Кучево бр. 77 од 25.02.2010. године

ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Предшколско васпитање и образовање остварује се у складу са општим основама предшколског програма, који је донео Национални просветни савет у складу са Законом о основама система образовања и васпитања (члан 71) и у складу са чланом 16. и 17. Закона о предшколском васпитању и образовању .

Опште основе предшколског програма чине међусобно повезане целине: основе програме неге и васпитања деце до три године , васпитно – образовни програм од три до поласка у школу који укључује и обавезни припремно предшколски програм . Предшколска установа реализује предшколски програм којим се утврђују циљеви , врсте , обим , облици и трајње образовно васпитног рада . Медицинске сестре – васпитачи , васпитачи , сарадници , стручни сарадник и директор који остварују програм неге васпитања и образовања све до поласка у школу , планирају , програмирају и прате резултате свога рада полазећи од предшколског програма који је донела установа у којој раде . Овај програм представља полазиште за њихову креативну разраду и прилагођавање сваком од децом са којом раде . Истовремено садржи и критеријум на основу којих је могуће вредновати рад васпитача обезбеђујући му стицање потребног искуства и професионални развој у његовом одговорном послу .

- ЛИЧНА КАРТА -

*КУЧЕВО
1982-2009*

*27
ГОДИНА
ПРЕДШКОЛСКОТ
ВАСПИТАЊА
И ОБРАЗОВАЊА*

ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА " ЛАНЕ "

БРАЌЕ ИВКОВИЌ бр. 2

КУЧЕВО , ЈУН 2010. ГОДИНЕ

НАМЕНСКИ ТРАЂЕНИ ОБЈЕКТИ

ВРЛТИЋ "МАСЛАЧАК"
УЛ. Ж. ПОПОВИЋА 68
ОПВОРЕН 1976.
БРОЈ ДЕЦЕ: 60
УЗРАСПИ ОД 1 – 7 ГОДИНА

ВРЛТИЋ "СУНЦЕ"
УЛ. БРАЋЕ ИВКОВИЋ 2
ОПВОРЕН 1982. ГОДИНЕ
БРОЈ ДЕЦЕ: 90
УЗРАСПИ ОД 1-7 ГОДИНА

ОСНИВАЊЕ

Након оснивања 1982. године у вртићу је боравило 40 деце , а у радној 2009. – 2010. години уписано је 156 деце . Прва Установа за децу предшколског узраста – П.У. “ Лане ” Кучево отворена је 02.02.1983 год. и тада је добила назив који носи и данас . Основала ју је Самоуправна интересна заједница Дечје заштите у Кучеву.

Основна делатност установе је организовано васпитање и образовање , нега и превентивна здравствена заштита , исхрана , социјални рад , одмор и рекреација деце од једне до седам година старости .

Програм рада установе остварује се у девет васпитних група . На реализацији програмских задатака ангажовано је 19 радника одговарајуће стручне спреме .

У оквиру оба објекта Предшколске установе “ Лане ” постоје два кухињска блока , у којима се за рад у једној смени припремају оброци (доручак , ужина и ручак) .

Опремљеност објекта је на нивоу који предвиђа функционални , педагошки , здравствени и естетски норматив . Опремљеност дидактичким материјалом делимично задовољава све педагошке принципе и из године у годину се обнавља сходно потребама и могућностима .

ОБЛИЦИ РАДА

У овим материјалним условима , Предшколска установа “ Лане ” организује следеће облике рада :

1. Целодневни (11 часова) боравак који обухвата осам група (три јаслене групе и пет васпитних група) ;
2. Четворочасовни боравак који обухвата децу узраста од 5,5 до 7 година који похађају обавезни припремно предшколски програм (овим боровком обухваћена је једна васпитна група) ;

ПРОГРАМСКИ МОДЕЛ

У раду са децом узраста од 1 – 7 год. у Предшколској установи “ Лане ” Кучево заступљен је **Модел А.**

РАДНО ВРЕМЕ

Објекти су отворени сваког радног дана од 5.30 до 16.30 часова . У току јула и августа месеца ради само објекат “ Маслачак ” .

Установа не ради само за време државних и верских празника које је држава одредила као нерадне дане .

ПОПУДА ПРОГРАМА И УСАУТА

Васпитање је процес којим се подстичу потенцијали детета , задовољавају његове потребе и стварају услови за успешније коришћење развојних могућности , постизање виших нивоа у способностима , развијање позитивних својстава његове личности у погледу физичко – сензорног , емоцијално – социјалног и умног развоја . На узрасту до три године од процеса васпитања недељива је и нега деце . Нега подразумева хигијену , исхрану , сан , боравак на ваздуху , али и превентивну здравствену заштиту којом се чува здравље и спречава јављање болести путем профилаксе и одговарајућим третманом свих фактора који могу да угрозе здравље .

Циљ васпитног рада на овом узрасту је стварање повољне васпитне климе у којој ће дете стицати искуства откривајући себе и своју околину и где ће бити активно у складу са својим потребама и могућностима .

Циљеви таквог васпитања и неге су :

Физичко сензорни развој :

- одржавање физичког здравља деце ;
- повољни утицај на општи развој организма ;
- формирање правилног држања тела ;
- овладавање ситном и крупном моториком ;
- усавршавање функције чулних органа ;
- развијање навика (хигијена, узимање хране и физиолошке потребе) ;

Социјално – емоционални развој :

- очување способности и искрености детета у контакту са својом околином ;
- неговање отворености за доживљаје ;
- пружање помоћи у стицању самосталности ;
- помоћ у стварању слике о себи и стицање поверења у своје способности ;
- усвајање елементарних норми понашања ;
- култивасање и развој позитивних интегративних емоција ;

Умни развој :

- подстицање и неговање природне радозналости детета у односу на свет који га окружује ;
- подржавање природне могућности детета да се уживљава у предмете и појаве , његове осетљивости за утиске као и мотива за постављање питања ;
- подстицање решавања малих проблема сензо – моторне интелигенције ;
- подржавање спонтаних покушаја говорне комуникације ;
- подстицање и богаћење дечијег говора као средства за комуникацију и стицање знања ;
- подстицање развоја сензо – моторних и перцептивних способности ;
- стварање повољних услова за формирање почетних знања кроз практичне активности ;

ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ

У оквиру предшколског програма остварују се и посебни програми према могућностима установе , у складу са интересовањима деце и родитеља :

- **Додатни програми** су они којима се остварују одређени циљеви и активности ради подстицања дечјег развоја и стицања искустава у одређеној области ;

- **Пригодни и повремени програми** имају за циљ остваривање културних и рекреативних активности деце ;

- **Програми стручне подршке породици** пружају знања и развијају вештине родитеља из домена васпитања и образовања деце предшколског узраста ;

- **Прилагођени програми** користе се за рад са децом са посебним способностима и децом из угрожених средина у васпитној групи , којима се уважавају развојне , образовне и социо – културне потребе деце ;

- **Индивидуализовани програми** користе се за рад са децом у породици или са децом која због болести или других оправданих разлога не похађају вртић .

ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА И ЊЕНО ОКРУЖЕЊЕ

Предшколска установа “ Лане ” налази се у Кучеву , седишту општине која се простире у југоисточном делу Браничевског округа и захвата средњи део тока реке Пек. Општина се простире на површини од 721км² .

У погледу рељефа карактеристичне су две географске целине : равничарски и брдско – планински део , тзв. Горњи и Доњи Звижд . Највеће насеље у околини је град Кучево , који се налази на 164м надморске висине и у коме живи око 6.000 становника . Град Кучево је истовремено административни , културни и трговачки центар општине . Град је смештен у Звишкој долини коју окружују врхови северног Кучаја и Хомољских планина . Изузетно богато , природно и друштвено окружење вртића увек је имало и имаће утицаја на креирање и остваривање предшколског програма . Природни ресурси омогућавају деци да непосредним искуством проширују своја сазнања о географским појмовима . Очигледан пример занимљивих природних појава деца могу видети обилазећи пећине Церемошња и Равништарка , које се налазе у непосредној близини града , као и шетњама обалама златоносне реке Пек , која протиче кроз град , затим упознавање са јединственом понорницом која се налази у подножју брда Ђула и сл.

Раскошна и разноврсна природа омогућава деци истраживање природних станишта птица , животиња , инсеката и различитих биљака . Такође близина сеоских домаћинстава , пружа деци могућност боравка на њима и упознавања начина живота људи и домаћих животиња.

Непроцењиво народно благо преточено у смотру народног стваралаштва “ Хомољски Мотиви ” на најбољи начин омогућавају деци да се упознају са културом краја у којем живе . Учесници те манифестације , чији су део и деца П. У. “ Лане ” , боре се да од заборава отргну неко прошло време , да сачувају изворну народну песму и игру , народне обичаје и лепоту живљења прошлих дана .

Посете Храму Српске Православне Цркве у Кучеву, који је посвећен Вазнесењу Господњем и активним учешћем у прослави градске славе Спасовдана , као и школске славе Свети Сава деца на прави начин стичу знања о својим коренима , националном и духовном наслеђу и правим моралним и друштвеним вредностима .

У окружење вртића спада и О. Ш. “ Угрин Бранковић ” из Кучева , која има значајну улогу у прелазном периоду између завршетка вртића и поласка деце у школу . О томе се ради посебан програм сарадње са школом .

Постојање Спортске хале и терена за спорт и рекреацију , омогућавају нам да те ресурсе максимално користимо , а такође и понудимо родитељима да квалитетно проводе време са својом децом .

П. У. “ Лане ” има изузетно добру сарадњу са Центром за културу – исти омогућава одржавање приредби за децу , концерте , позоришне представе , филмове ,

дечије модне ревије , дечји маскенбал и сл. Веома успешно се сарађује и са Градском библиотеком .

Изузетно је богата сарадња и са Домом здравља Кучево , посебно са Патронажном службом и педијатријом , која редовно едукује запослене , децу и родитеље из области здравства . И надамо се да ће и у наредном периоду сарадња бити на завидном нивоу .

Поред наведених установа постоји сарадња и са осталим институцијама града : СУП-ом , Општинским судом , средњом школом , аутобуском и железничком станицом. Са Ј.П. “ Србија – шуме ” постоје традиционално добри односи – сваке године за вртић обезбеђују саднице за дрво генерације , младице Тује за уређење дворишта Установе , као и јелке за новогодишње славље .

У граду и околини постоји много малих занатских радњи (цвећара , пекара , млинова) . Њихово присуство омогућава нам посету истих у којима деца на непосредан начин могу стицати нова знања кроз непосредно искуство . Такође , морамо додати да нам занатске радње често донирају своје производе . Наиме , пекаре често спонзоришу наша окупљања припремајући укусне закуске за наше госте , док нам цвећаре донирају саднице цвећа за оплемењивање дворишта Установе .

Иако је Кучево релативно мала средина , оно ипак представља окружење са различитим и доста богатим ресурсима које Предшколска установа “ Лане ” максимално користи у реализацији васпитно – образовног рада .

САРАДЊА СА ПОРОДИЦОМ

(Облици и начин сарадње , специфичности)

Предшколско васпитање и образовање је наставак и допуна породичног васпитања . У данашњем друштву које се непрестално мења , породица је основна ћелија друштва која је дефинисана на нов начин . Породице се исто толико разликују као и њени чланови . Постоје велике проширене породице са рођацима који живе заједно или мале породице које чине родитељи и дете као и непотпуне и тд.

Корист за дете која се остварује од сарадње са породицом:

- континуитет породичног и институционалног васпитања ;
- лакша адаптација и боље прихватање вртића ;
- контакта са већим бројем одраслих ;
- сагледавање родитеља у другим улогама ;

Корист за родитеље која се остварује од сарадње вртића и породице:

- упознавање детета ван породичног контекста ;
- усавршавање родитељских вештина ;
- лична сатисфакција ;
- испољавање властитих способности , талената , веће задовољство собом ;

Корист за васпитаче која се остварује од сарадње породице са вртићем :

- повећање професионалне компетенције бољим упознавањем родитеља , боље разумевање детета , боље планирање и организовање рада ;
- већа подршка – разумевање и уважавање од стране родитеља ;
- техничка помоћ – од добијања идеја до помоћи у реализацији ;

Начин сарадње са породицом

1. **Облици обостраног информисања** : међусобни разговори , панои за обавештавање родитеља , писма и поруке , индивидуални разговори , новине и брошуре за родитеље , кућне посете , телефонски позиви , .

2. **Заједничко стицање знања у васпитању деце** : „играонице“ , родитељски састанци , панел дискусије , предавање и радионице за родитеље , семинари , саветовалиште за родитеље .

3. Заједничко живљење : учешће у раду Предшколске установе и игри деце као посматрач , учешће у приредбама , прославама , излетима , прављење играчака и заједничке акције , донације родитеља , учешће у реализацији појединих активности и програма рада .

Сваки облик сарадње са породицом одређује њено место у целом програму. Потребне информације , идеје предочити родитељима на који начин да помогну деци код куће у вези са програмом који се остварује у установи . Васпитачи и стручни сарадник имају важну улогу у остваривању квалитетне сарадње са породицом . Иницирање такве сарадње мора потећи од стручњака у Установи који мора поштовати права родитеља , да имају своје становиште и изграђен став да васпитачи и родитељи нису ривали и супростављене стране већ да су на заједничком послу и заједничким циљевима .

Деца стичу искуство свуда и на разне начине , а њихов најјутуцајнији учитељ и васпитач је родитељ отуда је и њихова велика одговорност .

Поступак васпитача не треба да се усмери само према детету већ треба да тежи повезивању предшколске установе са породицом и друштвеном средином како би дете проширило своја знања о средини која га окружује .

Да би се сарадња са породицом добро одвијала потребно је држати се следећих препорука :

- У свом васпитном деловању на дете предшколска установа и породица треба да делују што усаглашеније , а услов за то је међусобно познавање – родитељи треба да упознају циљеве , садржаје и начине рада у установи , а васпитачи породичне услове у којима дете одраста .

- Потребно је да се између васпитача и родитеља развије поверење и спремност за сарадњу , међусобно уважавање и подржавање , као и свест да је квалитет њихових односа у интересу детета о чијем се развоју и учењу старају .

- Установа треба да постане центар за размену педагошких , медицинских , дијететских искустава између васпитача , сарадника , родитеља и родитеља међусобом . То је прилика да родитељи упознају боље и објективније своје дете у посебним условима , поредећи са вршњацима и међусобно помогну једни другима у решавању васпитних проблема .

- Сарадња установе треба да се одвија и одвијаће се плански и систематски током читаве године , са јасно формулисаним задацима и утврђеном динамиком њиховог остваривања . Уважавајући и потребе које се укажу спонтано као и иницијативе које крећу како од васпитача тако и од родитеља .

САРАДЊА СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

Предшколска установа неизбежно је упућена на природно и друштвено окружење у коме се налази . Ради интеграције деце у локалну заједницу и животу који их окружује , предшколска установа је као отворени систем васпитања и сама центар локалне заједнице . Како би институционално васпитање и образовање предшколске деце прерасло у друштвено васпитање неопходно је да се предшколска установа повеже са друштвеном средином .

Актери са којима ће предшколска установа сарађивати зависи од типа окружења. У већини случајева установа се обраћа родитељима , школама , центрима локалне заједнице , школама и факултетима који школују базични стручни кадар , релевантним министарствима , домовима здравља , установама културе , рекреативним центрима , оближњим занатским радњама и осталим друштвеним институцијама које се налазе у окружењу.

Отвореност предшколске установе подразумева и боравак других људи и деце у предшколској установи . То могу бити родитељи , волонтери , студенти , људи различитих професија и јавних статуса , различитог узраста и животног искуства .

Локална заједница је група људи повезана са истим окружењем , културолошким мељеом и практичним интересима . Предшколска установа може постати центар који ће иницирати остваривање мреже програма и сервиса везаних не само за чување деце већ и за њихово здравље , образовање , рекреацију , културу , дирекне потребе за подршку породице .

Активност локалне заједнице не зауставља се на планирању и обавештавању родитеља , већ њена активност постаје средство за повезивање више сектора који утичу на добробит деце : друштвене организације и институције , финансијери и донатори , медији , стручна друштва . Такође локална друштвена заједница има посебну улогу у остваривању одговарајућих услова за успешно остваривање циљева институционог васпитања и образовања . Значајно је и ангажовање у уређењу дворишта као и згаде где деца бораве .

САРАДЊА СА ОСНОВНОМ ШКОЛОМ

У оквиру програма сарадње са друштвеном средином јако је важна сарадња са основном школом у циљу што свестраније припреме деце за полазак у основну школу .

Припремљеност за школу не може се постићи исфорсирано (непосредном припремом за рад у првом разреду) већ кроз игру и друге активности треба развијати способности на којима се заснивају ова знања и вештине .

Сарадња се одвија на различитим нивоима :

- сарадња директора предшколске установе са директором основне школе ;
- сарадња стручних и административних служби ;
- сарадња васпитача и учитеља и укључивање родитеља ;
- обостране информисање о васпитно – образовном раду ;
- посета деце , васпитача и родитеља школи и присуствовање школском часу ;
- заједничке приредбе , изложбе и манифестације деце у години пред полазак у школу ;
- посета учитеља предшколској установи ;

ВАСПИТНО – ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

Нега и васпитање деце узраста од 12 – 18 месеци

Почетком друге године дете почиње да контролише процес пражњења црева и бешике . У том периоду препоручује се стрпљив и тактичан поступак медицинске сестре – васпитача уз све веће укључивање детета . Стављање детета на ношу мора бити остварено са пуно такта и умешаности у мањим групама , пре и после спавања односно после оброка по потреби .

Социо – емоционални односи

У неговању социјално – емоционалних односа важну улогу има медицинска сестра – васпитач . Она треба да има довољно стрпљења у информисаности родитеља о боравку детета и да својим ведрим расположењем позове дете да се игра , да својим примером упућује децу како да се играју заједно , како да помогну једно другоме , како да умире друго дете ако плаче и на тај начин предупредује сукобе који се јављају у игри .

Игра

Функционалне игре имају значајну улогу у овом периоду . Дете се игра оним функцијама које у овом периоду сазревају . Испробава своју способност ходања , хватања врховима прстију уз опозицију палца . Дете активно истражује објекте како би открило њихова својства , испитује однос између акција и предмета . Оно не зна исход свог понашања све док га не испроба . У оквиру заједничких активности са одраслима јављају се симболичке игре које су изразито имитативне и једнократне . Све активности одраслих које дете посматра и разуме могу постати предмет ових игара .

Моторичке активности

Настојање детета да прави прве самосталне кораке треба подржати с осмехом , благим речима које уливају сигурност и самопоуздање . Омогућити детету да се пење , вуче , гура , вози различите предмете , провлачи испод стола , клупе .

Сензорно перцептивне активности

Дете у овом периоду открива активним експериментисањем , односно оно уводи новине у своје понашање , али се те новине развијају путем покушаја и погрешки . За подстицање слушне осетљивости треба обезбедити разновстан избор звучних играча . Када бораве напољу треба им омогућити да природни материјал (вода , каменчићи , земља , песак) , да доживе непосредно манипулишући њима , да га скупљају , бацају , преносе , пресипају .

Музичко – ритмичке активности

Децу треба подстицати да певањем једноставних песама које се ономотопејски јављају , деца треба да плескају или да се крећу у ритму музике коју слушају , да самостално активирају звучне играчке и играју играчкама у облику музичких инструмената .

Интелектуалне активности

Најинтересантније игре у овом узрасту у оквиру интелектуалних активности су игре скривања и тражења предмета , игре у којима се откривају узрочно последичне везе . Деца почињу да користе оруђа за достизање циљева .

Језичке активности

Целокупни говор одраслог у овом периоду треба да буде уплетен у практичне активности у којима дете учествује . Реченице треба да буду кратке , јасно изговорене и више пута поновљене . Све активности у које је дете укључено пратити говором : именовати предмете , особе , делове тела , давати вербалне налоге и описивати радње . Развоју говора доприноси драматизација и у ту сврху користити играчке са ликовима животиња и људи или лутке рукавице .

Нега и васпитање деце узраста од 18 – 24 месеца

Приликом неге , сна , формирање навика и узимање хране треба сарађивати са дететом , доследно се понашати , али имати разумевање за индивидуалне разлике , а не вршити притисак на дете . Стварање услова за стицање хигијенских навика и постепено укључивање деце у ове процесе задатак је сестре – васпитача .

Игра

Дете се игра функцијама које се управо развијају . У оквиру моторичких функција ту спадају : ходање на различите начине , трчање , скакање , бацање , пресипање , шкрабање и тд . Игре предметима постају сложеније . Предмет игара постају све људске активности које дете посматра код одраслих .

Моторичке активности

На овом узрасту деца стално ходају испољавајући радост и задовољство због сопствене активносоти (брзо , споро ходање , ходање у страну , по линији ...) . За преношење могу служити кутије различитих димензија . За котрљање и бацање неопходно је обезбедити лопте различитих димензија . За пресипање поред воде погодни су пасуљ , песак итд .

Сензорно перцептивне активности

Омогућити деци да доживе простор ван собе обавеза је сестре васпитача . Деца треба да се пењу и силазе низ степенице и контакт са природом , јер искуство стечено кроз посматрање и уочавање дете преноси на план игре различитим предметима . Оно сада може да речима означава одсутне предмете и да се овим менталним репрезентацијама служи приликом решавања проблема .

Музичко – ритмичке активности

Дете прати садржај једноставне песме којом се развија дечија пажња , богати речник , разуме говор . Неке врсте музике смирују и припремају за спавање док друге подстичу на ритмичко кретање и игру . Усмеравање деце да реагују на музичко подстицање доприноси развијању осећаја за ритам .

Графичко – ликовне активности

Да би цртало дете треба да држи оловку у руци и запази хартију по којој ће цртати . Сестра – васпитач треба да води рачуна о материјалу који ће понудити деци (дебеле воштане боје , графитне оловке , подлога за цртање треба да буде чвршћа и већег формата) .

Интелектуалне активности

О интелигенцији се може говорити када се у понашању детета може открити да оно разликује средство од циља , када код детета постоји намера да дође до неког циља (оно се не задовољава оном што добије већ трага даље за својим циљем) . Деца упознају простор на активан начин (додиривањем , разгледањем , упоређивањем...) зато је потребно да се у собу уносе новине у виду играчака предмета , материјала , сезонске новине и тд.

Језичке активности

Гестови и пантомимски прикази постају сложенији , њихова комбинација речима и реченицама увелико повећава дететове могућности изражавања и зато треба подржавати и даље поред говора и невербална средства комуницирања . Деца сада почињу да веома јасни и живо имитирају људе и догађаје из прошлости . Одложена имитација јасно говори да дете може да замисли одсутан модел на неки унутрашњи симболички начин .

Нега и васпитање деце од 24 – 36 месеци

Дете се знатно осамостаљује , користи ВЦ тако да групни одлазак у санитариије се не препоручује . У погодним временским приликама пожељан је боравак на ваздуху , а пред крај овог узраста и прање зуба .

Социо - емоционални односи

Искуство које је дете стекло до овог узраста омогућује да реалније прихвати нова лица , са мање страха и више радозналости . Иако се лакше успоставља контакт са одраслима љубомора је доста изражена . Мишљење деце на овом узрасту је егоцентрично и једнодимензионално . Оно није кадро да врши генерализације и стога не може да образује појмове и класе . У овом периоду развија се симболичка игра – у њој дете , на себи својствен начин , тумачи стварност што миу олакшава да јој се прилагоди , те стога она представља веома важно средство за одржавање емоционалне стабилности .

Игра

Функционалне игре су на овом узрасту делом одвијају око моторичких функција . То су балансирање на једној ноzi , скакутање на једној ноzi , ходање по линији , пењање , сложеније радње помоћу руку и тд. Експлоративне игре постају праве конструктивне игре , игре грађења . Симболичке игре добију прави полет . Укључује се говор из разлога што је говор сложенији и јављају се игре улога .

Моторичке активности

На овом узрасту деца су стално у покрету . Неопходно је учешће медицинских сестара у игри да би се створила емоционално позитивно расположење и сложеније игре.

Сензорно перцептивне активности

Свакодневне активности прожете су подстицајима за осамостављивање деце. Сестра треба да омогући деци да у природним ситуацијама доживе разновствне особине предмета (топло – хладно , мокро – суво , слатко – слано) .

Музичко – ритмичке активности

Већа сигурности и спретност кретања омогућавају и кретање уз музику , а тиме доприносе и развијању естетског односа . Изговарати кратке бројалице , истичући њихову ритмичност подстицати децу да и она реагују у ритму , израђивати музичке инструменте заједно са децом је обавеза сестре . Повезивати покрете и говор у једноставне драмске игре доприноси бољем разумевању говора и развијању жеље и навике за дружењем .

Графичко – ликовне активности

Различите могућности шкрабања и цртања воштаним бојама отварају могућност сликања прстима и коришћења четке . Вајање пластелином , тестом представља велику радост на овом узрасту . Ове активности имају карактер игре , подстичу саму активност, а не само постизању одређених резултата .

Интелектуалне активности

Све активности истраживања предмета описане на ранијим узрастима задржавају своју вредност и потребно је неговати их у пуној мери . То важи за активности комбиновања предмета , развијања конструктивних игара , упоређивање различитих предмета , извршавање налога , способност мишљења не о самим предметима него и о замени . Дете је сада способно да одигра конфликтну ситуацију из стварног живота на такав начин да обезбеди крај у којем оно излази као победник , а не као што обично бива у стварном животу , као губитник .

Језичке активности

Говор и комуникација се код деце развијају у квиру успостављања контакта са одраслима . Њихове заједничке активности доприносе богаћењу речника , богаћењу значаја речи , разумевању реченица , богаћењу гласовних игара . А кроз драматизацију шире пријатну атмосферу , видео круг знања о животима и људима и утичу на говорну културу детета .

Програм предшколског образовања и васпитања од три до укључивања у програм припреме за школу

За узраст деце од напуњене треће године до пет и по година и деце које похађају предшколски програм који ће их припремити за школу предвиђена су два модела предшколског васпитања и образовања , модел А и модел Б . Ови модели се осавременују имајући у виду обавезно укључивање деце у припреми предшколски програм годину дана пред полазак у школу . Оба модела се равноправно примењују и комбинују у пракси , а појединци тј. вртић и установа се за њих индивидуално опредељује . У нашој пракси се примењује само модел А.

Предшколско васпитање и образовање је као очување , подстицање и оплемењивање спонтаних стваралачких могућности и својства предшколског детета захваљујући обезбеђивању услова за нормалан физички , интелектуални , социјални , емоционални и нормални развој .

Базичне функције предшколске установе су :

- обезбеђивање стручне средине у којој ће дете моћи да унапређује своје физичко и ментално здравље , у којој ће се осећати прихваћено и вољено ;
- боравком деце у институцији добијају се разноврсне могућности и контакти са вршњацима ;
- родитељи од предшколске установе добијају непосредну помоћ , али и прилику да свој родитељски позив остваре на нов начин и уз размену са другим људима , те се предшколска установа сматра допуном породичног васпитања .

Пожељни су исходи васпитања и образовања формулисани у облику општих и посебних циљева предшколског образовања и васпитања . Њиме су дефинисане развојне промене односно постигнућа детета којима треба тежити у општем развоју и појединим аспектима развоја детета . Они су изражени у терминима дечијег понашања (способности и вештине да се нешто учи) , познавање одређених чињеница или особина и ставова личности (креативност – иницијативност) , а служе као полазишта за одређивање задатака васпитача , програмирања одабраних активности деце , садржаја ових активности и поступака за евалуацију , постигнутих резултата , као и њихови критеријуми .

Приликом одређивања васпитно – образовних циљева васпитач полази од онога што зна о деци у својој групи (њиховим развојним могућностима , потребама и интересовањима) , водећи рачуна да поред општих и посебних циљева који важе за већину деце у групи , предвиди и специјалне циљеве за ону децу која се битније разликују од осталих . Други критеријум за одређивање циљева је друштвени контекст у којем дете одраста (његова култура у најширем смислу речи , моралне , естетске и друге вредности , традиције) . Да би васпитач на најбољи могући начин искористио

професионалну позицију планера , потребно је имати у виду узрастне особености , интересовање и потреба деце , садржаје и циљеве , време и простор , доступност материјала , број деце , карактер окружења , потенцијале које родитељи са собом носе , кадровске и друге могућности установе , могућности сарадње са породицом , одлике локалне средине и дешавања у региону, цивилизацијска достигнућа, научне и уметничке тенденције, традицију и обичаје и међусобни однос свих чинилаца који утичу на реализацију .

Избор између различитих модела , програмирања и начина организације предшколске установе требало би да се врши после одлуке васпитног већа , који од модела би за ту установу био најадекватнији , а зависно од : искустава и вредностних оријентација васпитача , преференција родитеља , пространих и других могућности установе , броја и модела организовања (целодневни и полудневни програми) , броја деце и других фактора који чине специфичност функционисања једне установе .

Модел А са посебним акцентом на очекивану улогу васпитача

Васпитач је једна од окосница васпитног програма . Васпитач је креатор програма васпитно – образовног рада у васпитној групи , а уједно истраживач и креатор сопствене праксе , планира укупан рад и васпитну средину .

1. Улога васпитача у мењању структуре институције у отворен систем васпитања

То подразумева интензивну сарадњу са родитељима и другим социјалним окружењима . Васпитач као професионалац дужан је да креира такву атмосферу у којој ће сви учесници васпитног процеса добро осећати и активирати на различите начине .

2. Улога васпитача у игри

Деци је потребан васпитач као саиграч , занимљив , ведар , који помаже деци да испоље самосталност , помаже деци да артикулишу своје потребе и усмере активности на развој радозналости , помаже да се открију нови аспекти игре и играчака .

3. Улога васпитача у очувању дечијег самопоштовања

Предуслови за стварање доброг самопоштовања : одобравање , стварање климе поверења , давања детету осећаја моћи и успешности , прихватања детета таквог какво је , неговање одговорности за своје поступке и самоуважавање , али и уважавање других , толерисање грешака и моделовање понашања сопственим примером .

4. Улога васпитања у регулисању социјалних односа

Васпитач треба да ствара услове за конструктивне размене међу децом , организацијом рада у малим групама и сопственим партнерским неауторитивним ставом .

5. Улога васпитача у посматрању и праћењу

Посматрање је основа за евиденцију о напретку деце и неопходно давање повратних информација родитељима како њихова деца напредују и какве су им развојне (не) могућности .

6. Улога васпитача као истраживача

Кључна компонентна оваквог начина развијања програма је могућност и способност васпитача да развијају , размењују са другима и истражују свој рад . Васпитач у тој позицији постаје „ рефлетивни практичар “ – особа способна да процењује и критички разматра ефекте свога рада .

7. Улога васпитача у тимском раду са осталим актерима и другим реализаторима програма

Природа тимског рада доводи до бољих ефеката ако се испоштују основне облике тимског рада – заједничко креирање циљева и визија којима ће се тим бавити , емпатија и сарадња свих чланова тима , стална размена , подела улога и одговорности , активно слушање других чланова тима , креативно решавање супротних мишљења , доношење заједничких одлука .

ПРИПРЕМНО ПРЕДШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Припрема детета за полазак у школу је процес који се одвија током читавог предшколског периода у оквиру подстицања опште развоја детета . Непосредно припремање детета за школу је васпитно – образовни рад којим се допринеси њиховој зрелости и способности за живот и рад какав их очекује у основној школи . Овај циљ се остварује у контексту општег циља предшколског васпитања , да доприноси целовитом развоју детета . Стварањем услова и подстицаја које ће детету омогућити да развија све своје способности и особине личности , проширује своја искуства , изграђује сазнања о себи , другим људима и свету око себе као и основе за стицање нових облика учења , сазнавања и понашања . Дете мора да буде способно да прихвата задатке , да разликује игру од рада , да буде мотивисано за рад , да се укључи у рад разредне заједнице .

Породица има веома важну улогу за развој свих психичких функција , а то су : пажња , посматрање , памћење , мишљење и мисаони процеси (анализа , синтеза и апстракција) што је неопходно за успешно учење . Ако дете живи у здравом породичном окружењу где је окружено сигурношћу и љубављу представља добар предуслов за његову зрелост и спремност за полазак у школу . Такође , оно стиче и развија вештине , способности и знања која су основа за даље школовање . Та спремност подразумева физичку , интелектуалну , социјалну зрелост као и раније искуство и мотивацију за учење .

Задаци васпитно – образовног рада у години пред полазак у школу

- Подстицање осамостаљивања

Односи се на подршку развоју способности детета да брине о себи , да се сналази у социјалном окружењу и да ствара радне навике .

- Подрика физичком развоју

Деци се омогућава да упражњава физичке активности којима се стимулише развијање различитих вештина , подстичу сензо – моторну координацију , доприноси се развијању контроле покрета , помаже им да уче моторичке игре са правилима и структуром .

- Јачање социо – емоционалне компетенције

Укључивање деце у групу вршњака је прилика да се изграђује однос према другима , да се учи од других , да се поштују други , да се учествује у доношењу заједничких правила , да се активно граде односи .

- **Поддршка сазнајном развоју**

Односи се на подршку развоја интелектуалних функција и операција (мишљења , говора , памћења , опажања , маште) .

- **Неговање радозналности**

На одраслима је да дечија интересовања , питања , грешке , предлоге , иницијативе прихвате и разумете као израженију потребу детета за сазнавање и протумаче је као знаке мисаоне активности детета .

- **Поштовање индивидуалности и креативности**

Свако дете је особена личност која има свој темпо развоја , своје потребе , стил учења , себи својствен начин доживљавања и истраживања .

МОДЕЛ А ПРИПРЕМНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- Препоручени садржај -

Развијање припремног предшколског програма има за полазаште савремену концепцију васпитања и образовања као и динамичност , флексибилност , интерактивност и отворен процес (у односу на дете , васпитаче , установу) чија је основна функција да доприноси еманципацији детета и његов развој :

Социо – емоционални развој

- Самосазнавање ;
- опажање и разумевање других ;
- схватање односа међу људима ;
- прихватање себе као члана групе ;

Сазнајни развој

- разликовање живог од неживог ;
- човек као припадник друштва ;
- биљни свет ;
- животињски свет ;
- природне појаве ;
- заштита и очување животне средине ;
- саобраћај ;

Говор и комуникација

- развој комуникативних способности детета ;
- развијање интересовања и увођење детета у све писане речи ;
- упознавање и тумачење разноврсних текстова ;
- увођење елемената графичке припреме ;
- неговање говорних стваралачких способности ;
- медијска писменост ;

Почетно математичко образовање

- опажање простора и схватање просторних односа ;
- логичке операције на конкретним предметима и појавама ;
- развијање појма геометријских облика ;
- мере и мерење ;
- временски односи ;

Физичко васпитање

- физички развој ;
- развој опажања ;
- јачање здравља и одржавање хигијене ;

Изражајни естетски развој

А) Ликовни израз детета

- активности цртања и сликања ;
- активности вајања ;
- активности са различитим материјалима ;
- активности елемената графике ;
- активности елемената естетског доживљаја ;
- ликовна радионица ;

Б) Музичко васпитање

- слушање музике ;
- певање ;
- свирање ;
- плесне активности ;

В) Драмски израз детета

- једноставне форме игара и вежби са драмским елементима ;
- развијене драмске активности ;
- сложеније форме активности ;

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ У ОСТВАРИВАЊУ ПРЕДШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Посматрање и праћење индивидуалног дечијег развоја и учења (како у спонтаним ситуацијама тако и у планираним образовним секвенцама) чини саставни део васпитно – образовног процеса (циклус : посматрање , планирање , деловање , праћење и проценат) .

Вредновање се схвата као сталан процес критичког процењивања података учених и прикупљених током васпитно – образовног рада . Реч је о континуираној , циљаној , намерној и функционалној процени која служи пре свега васпитачу . Од њега се очекује :

- да прати развој , постигнућа и напредовања деце ;
- да на основу процењеног прати нове потребе и сложеније секвенце учења ;
- да стиче увид у своје деловање и остварење постављених циљева ;
- да планира информисање родитеља о стању и напредовању деце ;
- да прати реализовање програма у целини ;
- да редовно води педагошку документацију и евалуацију реализованог .

Самовредновање је саставни део образовног рада васпитача који се обавља у свим сегментима , односно , у планирању , непосредном раду са децом , различитим облицима сарадње са породицом , бележењу и вођењу документације и уређење простора где бораве . Кроз реализовање Развојног плана Установе и области самовредновања , покушаћемо да проценимо на ком смо нивоу као Установа , као и да утврдимо кораке за напредовање и усавршавање рада , друштвености и професионалности .

У току радне 2009. – 2010. године Развојни план Предшколске установе “ Лане ” проширен је за област Превенције насиља над децом . Одређени су приоритети и задаци из ове области .

Анализу васпитно – образовног рада врши васпитно – образовно веће које чине медицинске сестре – васпитачи , васпитачи , стручни сарадник и директор . Једном месечно директор , васпитач и стручни сарадник анализирају организацију рада у вртићу где добију смернице за организацију рада у даљем периоду .

Повременим састанцима са просветним саветником осигурава се давање подршке у планирању , квалитету рада установе , стручно усавршавање кадрова и помоћ у изради различитих пројеката .

Управни одбор на својим састанцима разматра задатке образовања и васпитања и предузима мере за побољшање услова рада и остваривање васпитно - образовног рада , усваја извештаје о раду установе , годишњи програм рада као и предшколски програм рада .

*Актив медицинских сестра – васпитача ,
актив васпитача васпитних група ,
актив васпитача припремно предшколског програма
и стручни сарадник*

Програм доставити :

- 1. Школској управи , Пожаревац ;*
- 2. Саветнику за предшколско васпитање и образовање , Смедерево;*
- 3. Архиви Установе ;*
- 4. Управном одбору Установе ;*

*Председник Управног одбора
Предшколске установе “ Лане ” Кучево
Мр. Радиша Јовановић*
